

Locuint'a Redactorului

Cancelari'a Redactionii

Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decâtu numai de la corespundintii regulari ai „Federationii.“
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune

Pre trei lune 9 fl. v. a.
Pre șase lune 6 „ „ „ „
Pre anulu întregu 12 „ „ „ „

Pentru Romanii:

pre an. întregu 40 Lei n. = 16 fl. v. a.
„ 6 lune 20 „ „ „ „
„ 3 — 10 „ „ „ „

Pentru inserțiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taps-a timbrale pentru fiesce care publicatiune separatu. In Loculu deschisune 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costă 10 cr.

Pest'a, 19/7. aug. 1869.

(B.) Vom incepe revist'a evinimentelor d'ilei prin a spune, că Domnulu Romanilor, insotitu de Dlu primu ministru alu Romaniei, adi este ospele imperatului rusiloru in Livadia. „Ad. Nat.“ vre a sci, că intalnirea Mariei Sale cu imperatulu Alesandru are unu caracteru de simple curtesia si de bunu vecinu.

Nu scrutămu rezultatele acestei conveniri, ne marginimu a ni intruni vocea cu a „Romanului“ din 30. jul v., că „Principele“ Demitru Ghica va potè face sè intielga principele Gorciacofu, că este in interesulu Rusiei sè redde Romaniei Besarabi'a. D'in punctulu de vedere materialu Rusii'a n'ar' perde nimicu, Romania'a ar' castiga multu, er' d'in punctulu de vedere moralu Rusii'a va avè in partea sa opiniunea publica nu numai a Romaniei ei a întregu orientului.

Sub rubric'a noutatiloru nostre straine se pote citi decretulu prin care Ludovicu Napoleonu serbă memori'a strubunului sèu Bunaparte, dandu amnestia generale pentru tote asiè numitele deliecte si crime politice comise pre ca'ea preseii si prin reuniuni.

Cu cătu inse acestu actu de gratia, acèsta serbatoru fù mai splendida si bine venita, cu atātu mortea generalului Niel fu mai neasceptata. Stalpii, pre cari s'au radimatu dinasti'a lui Napoleonu in tempulu regimului personalu, au desparutu de pre scen a unulu căte unulu, urmèza altii, cari numai prin libertate voru potè salva existintia dinastiei d'in erisele ce se intr'unescu in contu'a ei.

Dupa „France“ comisiunea senatului francesu primu principiulu senatus-consultului: se invoi, ca initiati'a legislativa sè se impartia între imperatu si corpulu legislativu; primisce responsabilitatea ministeriale, si despusetiunea ca pusetiunea ministeriale sè nu fia incompatibile cu postulu de deputatu; sustieno dreptulu d'a face emendamente si interpelatiuni, si primisce articulu relativu la conventiunile postale si de tarife; si-reserva inse dreptulu d'a compune ea insa-si articulu despre constituirea si cerculu de activitate alu senatului.

Acestu-a ar fi dara inceputulu carni-a ar avè sè urmeze tote căte se pretindu de la unu regimu constitutionalu, si de la cari depinde multumirea natiunii francese si domnirea dinastiei lui Napoleonu III.

Si acum sè aruncămu una privire in intrulu monarchiei Austriace. D'in colo de Laita omenii se misca mai viu, par'că in ei ar' fi mai multa vietia sèu mai elastica puterea d'a respinge loviturile dualismului. Oservămu acèsta la boemi. Ei perseverèza intru manifestarea sintiiminteloru sale de libertate si autonomia natiunale in contr'a dominatiunii absolute a elementului Austro-Magiaru, care nu pote sè mantuèca monarhia de sigur'a perire. Foiele boeme aducu unu nou programu in favorea reformării pactului fundamentalu de statu, pre base noue, drepte si corespunditorie intereselor tuturor tierelor si natiuniloru monarchiei.

D'in cose de Lait'a? resistintia contr'a asupririi se areta mai numai prin una muta tacere, dora pentru ca sè fia cu atātu mai expresu si elocinta mani-alalta, candu apesarea va fi trecut prestu marginile pacientiei subjugatiloru.

Organulu min. com. de resbelu bar. Kuhn „Wehr-Ztg“ vorbesce int'unulu d'in nrii sei ultimi cu multa sinceritate despre sortea Austriei, d'icundu „Austri'a e in mare periclu, este amenentiata seriosu d'in tote părțile; acestu faptu numai idealistii lu-potu nega. — Armat'a ei este amenentiata de unu alu doilea si pote ultimulu Königgrätz.“

Adaugundu apoi si dusmanii interni, descoperiti de Beust, adeca profund'a nemultumire a majoretatii poporeloru monarchiei, Austri'a este in mare periclu, o d'icemu si noi, si mai adaugemu că nu milioanele storse d'in sudorea celoru apesati, nece miile cele multe de mercenari

rupti d'in sinulu natiuniloru asuprite, voru potè infruntà periculu ce amenentiata monarhia — cu unu teribilu finitu.

Bucuresci, 1/15 aug. 1869.

(G.) Pre candu „asociatiunea transilvana“ intrunita in estu anu la Siomcut'a si a terminatu siedintiele la 12. augustu (31. juliu v.), pre atunci „societatea academica romana“ s'a intrunitu la Bucuresci in sesiunea anului 1869, si si-a deschisu siedintiele in 1/13 augustu.

Membrii parte locuitori parte sositi aici s'au adunatu alalta-ieri, Vineri, in sala universitatii, unde punctu la 12 ore presedintele prin o scurta dar' cordiale si patriotica salutare a membriloru presentii si prin cetirea poesiei sale „Imnulu creatiunei“ — a dechiaratu sesiunea anului 1869. de deschisa.

Deschiderea s'a facutu fàra ceremonie. fàra pompa, fàra sgomotu.

Acèsta siedintia a fostu numai de deschiderea sesiunei pre acestu anu, fiindu că membrii nu erà presentii in maioritaea ceruta de statute.

Presentii erà: presedintele I. Eliade, seer. gen. A. T. Laurianu, V. A. Urechia, G. Sionu, A. P. Ilarianu, Ios. Hodosiu si I. Caragiani.

Domnii membri, G. Baritiu, A. Romanu, V. Babesiu, N. Ionescu si I. Sbera, au anuniatu parte prin depesie parte prin serisori că peste pucinu voru sòsi aici spre a luà parte la lucrările societății.

Èra, dñii membri, Maiorescu, I. Stragescu, A. Hajdeu, St. Gonata si G. Munteanu, parte si-au datu dimisiunea, parte au anuniatu că d'in certe respecte nu mai potu luà parte la lucrările societății.

De la domnii membri, T. Cipariu, A. Hurmuzachi si Alesandri, inca nici-o seire.

Dlu Cogalniceanu inca va partecipà la siedintie pre cătu lu-voru iertà ocupatunile sale de ministru la interne.

Membrii adunati, nefiindu in numerulu de maioritaea ceruta de statute, s'au dechiaratu intrunitii in conferintia, conformu regulamentului societății §. 2.

Dupa aceea, totu in conformitate cu regulamentulu, s'a alesu unu secretariu ad hoc in person'a dlui Dr. Ios. Hodosiu.

S'a decisu apoi a se tienè siedintia in tote d'ilele, era or'a se va defige d'in siedintia in siedintia.

Amu sè mai insemnu că pentru traducerea lui Iuliu Cesare „De bello gallico“ a incursu la delegatiune unu singuru operatu cu devis'a „Concordia vires crescunt.“

Eri, Sambata, inca s'a tienutu siedintia. Mane, Lunu, va fi a trei-a siedintia, pe candu se spera că membrii voru fi mai numerosi.

D'in sublim'a poesia „Imnulu creatiunei“, cu care dlu Eliade a deschisu siedintia, ve tramitu aci unu esemplariu. *)

Revista diurnalistica.

„Siècle“ scrie cu privire la vorbirile lui Beust in delegatiune: „Dnulu de Beust are dreptu, că Franci'a este inspirata de simpatie calduose pentru tote poporele Austriei, pentru Nemti, Magiari si Slavi („Siècle“ uita pre Romani), in senue dreptu acea ce Beust adauge, că Franci'a este inspirata de aceste simpatie, pentru că poporele mentionate setienude Austri'a; că-ci chiar' dreptulu acestoru grupe de natiunalități este, pre carele Franci'a democratica n'a incetatu neci-una-data de a-lu representà in Pest'a si Zagrabia, in Lemberg si Prag'a contr'a spiritului centralistic si dominatoriu d'in Vien'a. Noi, celu putienu, am pronuniatu de la 1866 incoce, că Austri'a regenerata nu pote fi reconstruita de

*) Lu-vomu intrebuintia.

cătu pre principiulu federatiunei. Inse domnii d'in Vien'a s'ar' insielà amaru, daca ar' trài numai pentru unu momentu in ilusiunea, că Franci'a ar' consenti, ca sè-si verse unu singuru picuru de sange pentru egemonia Austriei in Germani'a. A engetà, că Franci'a va fi in aliantia Austriei pentru unu asemene scopu, este unu visu.“

— Cetim in „Mémorial diplomatique“ in causa controversiei confinariie între Romani'a si Ungari'a: „Se scie că de curendu s'a formatu una comisiune pentru a detiermuri fruntariile între Ungari'a si Romani'a. Inse acèsta comisiune s'a despartitu fàra de a-si fini lucrulu, si a lasatu sub certa tote puntele ce erà chiamata a le regulà. Cu dreptu sèu fàra dreptu, lips'a rezultatulu s'a imputatu delegatiloru romani; inse acèsta decisiune regretabile a casionatu, in totu casulu, una iritatie mare între Magiari. Acesti-a au voitu a-si face ei insi-si dreptate si a sece una comisiune noua pentru terminarea definitiva a acestei afaceri. Pentru acestu scopu a intevenitu manifestatiunea mai de curendu a unoru particulari simpli, fàra de neci una influentia. Prin urmare acestu actu nu pote fi consideratu ca unulu ce ar' ingagià cum-va responsabilitatea guvernului austro-magiaru, si sosirea tanuriloru, tramiterca militiei romane la fruntarie este una procedere destulu de curiosa. Noi scim bine, că Ungari'a n'are de a se teme nece-decātu de guvernulu Romaniei, a le carui-a amenintiări nu voru avè nece unu efectu. Că-ci daca Prussi'a face multu prin diplomatia, ea nu este nece-decātu dispusa a tienè tote promisiunile căte le dà; si s'ar potè intempra ca, ingagiata o data pre terenulu activu, Romani'a sè se afle singura in fatia imperiului austro-magiaru — Celu mai bunu svatu pentru cabiuetulu de Bucuresci ar' fi alu conciliarei, sèu a face ca sè revina traditiunile bune a le trecutulu, candu Europ'a nu erà turburata nece decātu daca căte-va jugere de pamentu d'in Romani'a sèu una particea d'in teritoriulu ungurescu erau ocupate prin căti-va tierani, sèu in fine, că una comisiune seriosa sè detiermuresca fruntariile celoru doue tiere; noi nu vedemu alte solutiuni possibile. Spre nenorocire inse, Prussi'a se afla la spatele Romaniei si singura o suatuesce; neci-una data inea, acèsta potere nu a datu Europei una garantia de conciliare sincera, sèu vre-unu guvernulu suatulu moderatiunei. Èca pentru ce, unu faptu fàra gravitate odinora, asta di face impresiune; pentru ce, fàra ca sè se termine in unu conflictu, este objectu alu diplomatiei.

Supurul inferioru, 15. aug. 1869.

Stimata Redactiune! Câte-va d'ile espirara de la adunarea generale a „asociatiunii romane pentru cultur'a si literatur'a poporului“, tienuta estimpu in Siomcut'a-mare, si impresiunea universale, electricarea animelor produa prin desvoltarea ideelor maretie, ce avuse locu in acèsta adunare, vibrèza si acum in inimele membriloru cari favoriti de giurstări, eràu fericiti a partecipà la acea frumoasa intrunire.

Arborele eri-alalta-eri monuntu si fàra insemnate, aparù adi in tota marimea sa, si delectà cu fruptele sale pre toti cari concurse spre acestu scopu d'in diferitele tienuturi locu ite de romani.

Progresulu asociatiunei este giganticu si incantatoriu, vietia ei este asecurata pentru totu-de-un'a, nimene nu pote dubitã, că nu suntemu in calea cea mai perfecta spre a ne ajunge scopulu prefptu.

Intielegintia romana concurse in numeru imposable spre a-si oferi gerfele sale pre altariulu culturai natiunali; interesarea membriloru pentru sustarea acestei institutiuni salutare erà necontestabile, multi betrani vedeai cu ochii plini de lacreme desfatandu-se in decursulu consultatiloru, si esclamandu, că natiunea, alu carei-a viitoriu este imbratitatu de asiè zelosa intielegintia, are sè devina in scurtu la acea trèpta a sublimei sale vocatiuni, unde gialusia strainiloru amira pre sororile ei d'in occidentu.

Cine nu crede in progresulu si inaintarea literaturai romane, nu are trebuintia de cătu a pune in compa-

ntreun unghiu alu l'escrici una calugaritia cufundat^a in rogatini, si fiindu ca in tota beserica — afara de ei nu se afla altu sufletu de omu, calugaritia li dède semnu se se apropia de ea; i rogâ apoi pentru unu servitiu, de la care — dise — mi aterna vieti'a si onorca. — Unulu d'ntre oficiiri si-a oferitu numai decâtu servitiulu, si pre la mediulu noptii se duse la o port'a laterale a claustrului, unde calugaritia lu-asteptâ dejâ. La condusu apoi in cel'a sa, si cu o ospitalitate demna de una calugaritia inainte de tote lu-imbâ cu unu pocalu de liqueur, ofieiarulu rapitu de frumseti'a calugaritii lu si primî indata. Apropiandu-se apoi calugariti'a de patu redica putientelu zoperementulu si areta oficierului cadavruulu unui preutu, l'ari omoritu dise, câ-ci a voitu misielulu sê me deconetiza — te rogu du-lu si-lu arunca in fluviulu d'in apropiarea claustrului. Oficierulu i implini rogarca, si saltandu de bucuria — câ-ce calugariti'a i promise o intelnire pre lin'a urmatoria grabi la unu amicu alu sêu, unde in-se in scurtu tempu mori bietulu oficieru intre cele mai crancene suferintie, — câ-ce liqueur-ulu calugaritiei a fostu veninu

Statute

pentru gimnasiulu romanu d'in Bradu, comitatulu Zarandu.

(Fine.)*

§. 42. Presiedintele comitetului are dreptu a fi de facia la consultările corpului profesoralu, precum si directorele gimnasiului are dreptu a asistâ la consultările comitetului, avendu ambi in asemeina casuri cuventu consultativu.

§. 43. Discordiile, neintielegerele, sêu certele ce s'ar' escâ intre corpulu profesoralu si intre directore, sêu intre vr'unulu d'in profesori, le complanêza comitetulu gimnasiului. Asemeni neplaceri in-se intre directorele sêu corpulu profesoralu si intre comitetu le decide reprezentantia gimnasiului. In ambe casurile instantia ultima este consistoriulu arceidieceanulu.

§. 44. Numerulu profesoriloru va fi de optu ordinari si patru suplenti; profesorii ordinari suntu permanenti. Salaria profesoriloru voru fi:

1. pentru profesorii ordinari de la 600 pana la 700 fl. v. a.
2. pentru profesorii suplenti 500 fl. v. a. pe anu;
3. directorele, care va fi totuodata si profesoru ordinariu, va mai avè unu pausialu de 100 fl. v. a. pe anu.
4. pentru fia-care profesoru ordinariu dupa servitiu de 10 ani, se va mai adauge salariulu cu 100 fl. v. a. — Aceste salariu voru potè cresce cu tempu, crescandu fondulu gimnasiului. — Salaria se platescu pe câte o luna inainte. Platile unui pedelu si servitoriulu, precum si cele-alalte spese curente, se prevedu d'in anu in anu prin bugetulu gimnasiului.

§. 45. Pentru studintii, cari nu suntu de religieana romana gr. or. in câtu ar' cere numerositatea loru, se voru face pasii cuviintiosi la respectiv'a autoritate besericesca, spre a avè catechetu de religieana loru. — Acestu-a nu se va numarâ intre corpulu profesoralu, si nu

* A se vedè nr. 86 si 87.

are cu d'insulu o literetura comuna. Dialectulu veronesu are preste o mediocra literetura si unu micu vocabularu alu ab. Angeli, publicatu la 1821. Cu multu mai scapeta-te in acêta privintia suntu dialectele de la Chioggia si de la Burano; prelaudatulu D. Nardo se ocupa de mai multi ani spre a le ilustra si a le face cunoscutu lumii filologice.

Dialectele cuprinse in famili'a carnica suntu: friulanulu, goritianulu, vechiulu tergestinu si belunesulu. Dialectulu friulanu, despre care D. Alessandrescu a intretinutu Academia Romana, este forte avutu in productiuni literare prosaice si poetice: scriitorii cei mai populari au fostu contele Hermes si P. Zurut. Avemu inaintea ochiloru manifestulu unui vocabularu friulanu ce se afla in cursu de tiparu, si alu carui-a autoru, abatele I. Pirona, intr'o memoria intitulata: *Attenzione della lingua friulana* (Udine 1859), facendu comentariulu unei inscriptiuni de la 1103., vorbesce in trecutulu despre analogia acestui limbagiu cu celu romanescu. Acel'a-si argumentu s'â tratatu mai cu d'inad'insulu de câtra G. I. Ascoli intr'o brosiura: *Sull'idioma Friulano e sue affinità colla lingua Valacca* (Udine 1846). — Dialectulu goritianu este o amestecatura de friulanu, venetu si slavu: nu posedu decâtu or-cari poezie populare. Tergestinulu vechiu este asemenea o derivatiune a friulanului, care in diu'a de asta di s'â intocuitu prin dialectulu venetu; la 1828 se audia inca in gur'a populului, si ab. G. Mainati publicâ in anulu 1846 si câte-va dialoguri cu traducerea loru italianesca; Belluno pescu de câte-va productiuni in versuri; repausatulu canonicu Vion'a i dede unu vocabularu remasu inca ne-aparitu.

se va potè plati d'in fondulu gimnasiului. — Elu va avè a suscerne directiunei gimnasiului catalogulu despre serbetarea oreloru de catechesatia si beserica, precum si despre calcululu studintiloru in studiulu religiosu, spre a se potè induce in catalogulu generalu si in atestatele scolastice.

§. 46. Obiectele de invetiamentu in acestu gimnasiu suntu:

1. Religieana,
2. limbe, si anume:
 - a) limb'a romana,
 - b) limb'a latina,
 - c) limb'a greca,
 - d) alte limbe ale patriei, precum magiara si germana;
3. geografi'a si istori'a,
4. matematica,
5. istori'a naturala,
6. fisic'a (sciintiele naturali),
7. filosofi'a. Afara de aceste:
8. caligrafi'a,
9. desemnu,
10. cantare,
11. gimnastic'a.

§. 47. Planulu de impartirea acestoru studie in clase si intre profesori se face conformu §§-loru 37 si 38.

§. 48. La acestu gimnasiu se voru portâ urmatoriile acte:

1. Protocolu de trebi;
2. istori'a gimnasiului, care va cuprinde ori ce schimbare in personalulu profesoralu, sêu alte eveneminte caracteristice pentru starea si activitatea institutului.
3. carte de normative,
4. protocoale despre conferintiele corpului profesoralu (§. 35.)

5. unu catalogu generalu pentru fia-care clase, despre scolarii acelei-a-si clase in ordine alfabeticu cu observările necesarie, despre nationalulu, portare si progresulu loru in invetiamentu. — Acestu-a se suscrie la finitulu fia carui anu de câtra toti profesorii clasei.

6. inventariu despre medilocela de invetiamentu,
7. unu catalogu, specialu de clase pentru insemnarea studintiloru absentii si a pedepseloru seu laudei date acestor'a sub prolegere.

CAPU VII.

Dispusetiuni generali.

§. 49. Diu'a de SS. Constantinu si Elena, ca patroni ai gimnasiului, este totu-odata si serbatoarea nationala a gimnasiului. La acest'a serbatoare va luâ parte reprezentantia, comitetulu, epitropia gimnasiului, intregu corpulu profesoralu, tota tenerimea scolastice, precum si fondatorii si binefacatorii gimnasiului. — Cu acest'a oca-siune se voru tienè raporturi despre starea si inaintarea fonduriloru scolastice, discorse despre progresulu spiri-tualu si respective in cultura a gimnasiului, si alte asemeni espuneri de sciintia si literetura, atâtu nationala, câtu si straina.

§. 50. In casu, candu institutulu gimnasiului prin evenimentu extraordinariu s'ar' desfiintâ, reprezentantia are dreptulu de a dispune cu fondulu spre inaintarea culturi nationale a populului romanu gr. or. d'in comitatulu Zarandu.

b) Italia Centrala. Dialectele vorbite in acêta regiune suntu cuprinse in famili'a toscu-latina, si se deosebescu intre ele dialectulu toscanu, celu romanu si celu umbrienu. Literetura loru se confunde cu literetura clasica italiana, in-se genulu popularu ofere mai multe compuneri locale, ce s'au culesu de Tommaseo, Visconti si Marcoaldi. Stenterello si Meo Patacca n'au amutitu inca, si comediele lui Tacconi formêza chiar acum deliciozile Transteveriniloru.

c) Italia Meridionala si Insulara. — Familiile cele mai importante suntu: samnito-iapigia, brutio-sicula, corsa si sarda.

Celu mai cunoscutu d'in dialectele samnito-iapigie este neapolitanulu. Pre tempulu lui Alfonsu de Aragon'a, neapolitanulu devenise chiar limb'a guvernului: avu poeti distincti d'ntre cari merita mentiune Cortese, Sgruttendio si renumitul Capasso, care nu s'â sfiitu de a traduce in jargonulu Lazaroniloru nu numai pre Gerusa le m e L i b e r a t a, si pe insu si Omaru cu testulu la frunte. Teatrulu comicu neapolitanu, transportatu intr'o alta sfera, ar' potè rennoi dramatic'a italiana, si oste de o fertilitate extraordinaria: numai d'ntre contempurani Oratiu Schiani a produsu ca la sietpedeci de bucati, si Pasquale Altavilla de doue ori mai multu. Cantecele populare au fostu culesu de francesulu Coitreau, si melodiile loru, esploatate de Rossini, de Bellini, de Donizetti si de Mercadante, au amblatu prin tôta lumea.

Famili'a brutio-sicula cuprinde dialectele Calabriei si Siciliei. Noi cunoscemu pucine versuri calabrese publicate in culugerea lui Caselli (Parisu 1865); dar' pentru

CAPU VIII.

Note si dispusetiuni transitorie.

§. 51. §§i 38 si 40 d'in staintulu organicu alu congresului besericescu de la a. 1868. provocati la capu III. §. 9. d'in aceste statute suna:

„§. 38. Sinodulu protopresbiteralu consta d'in reprezentantii preutimei si comunelor parociale d'in protopresbiteratu, asiè ca preutimea sê fia reprezentata in unu tertialitate, era comunele parociale in doue tertialitati.“

„In protopresbiteratulu, care numera preste 20,000 suflete, numerulu membriloru sinodului protopresbiteralu consta d'in partea preutimei d'in 12, era d'in partea comunelor besericescu d'in 24; era unde numerulu sufletelor e mai micu de 20,000 acolo va constâ d'in partea comunelor parociale d'in 16 membri, si d'in partea preutimei d'in 8.“

„§. 40. Membrii sinodului protopresbiteralu se alegu pre 3 ani si se potu realege. — Membrii eclesiastici ai sinodului protopresbiteralu se alegu prin preutimea tractuala in loculu destinatu, er' câtu pentru membrii mireni, protopresbiteratulu se impartiesce in atâte cercuri electorali, câti membri mireni suntu de a se alege in intiele-sulu § lui 38.“

§. 52. Dupa intarirea acestoru statute reprezentantia gimnasiului (Capu III. §. 8.) intrunindu-se in adunare generala, va primi intr'unu conspectu tota averea miscatoria si nemiscatoria a gimnasiului de la comisiunea scolara de pana acum, si va dispunè cu ea conformu acestoru statute.

§. 53. Pana candu gimnasiulu s'ar' potè deschide, celu puicinu cu cinci clase, sarcina de directore alu gimnasiului o va portâ gratuitu protopopulu romanu gr. or. d'in Bradu.

D'in sesiunea comisiunei scolare, a comitatulu Zarandu, tienuta in Bai'a de Crisiu la 8 februaru 1869.

Nr. 11387. — Aceste statute se aproba.

Bud'a 14. julu 1869.

(L. S.)

B. Iosifu E ō t v ō s, m. p.

NOUTATI STRAINE.

FRANCIA. Unu telegramu d'in 15. l. e. ne a surprinsu cu scirea importanta, câ imperatulu Ludovicu Napoleonu a serbatu intr'unu modu destulu de umanu aniversarea (15. aug.) nascerii marelui Napoleonu I. si anume proclamandu amnestia deplina pentru delinquentii politici.

Presa d'in Paris fâra diferentia de colore, primi cu multumire acestu faptu de grafi'a alu imperatorului, numai reacionariulu „Pays“ cutêza a lu numi simtoma de slabitiune. Se pote câ opiniunea publica a esercoatu una presiune atâtu de mare asupr'a lui Napoleonu I, încâtu fu silitu sê asculte de cei trei ministri ai sei, cari i-au propus actulu de amnestia. Or' care ar' fi in-se caus'a acestei mesure, atâtu se pote prevedè, câ ea va produce cea mai placuta impressiune asupr'a spireteloru in Francia.

Diurnalulu oficialu d'in Parisu publica decretulu de amnestia cu testulu urmatoriu: „Voindu a serbâ conformu sentimintelor nostre aniversar'a seculare a nascerii lui Napoleonu I, dâmu amnestia deplina pentru tote crimele si delictetele politice, pentru tote delictetele comise pre calea presei, a reuniuniloru si intr'uniriloru, si in urma pentru tote esecesele. N a p o l e o n u.“ — Una alta ordenatiune amnestieza pre toti desertorii militari si de la marina.

dialectulu sicilianu esiste unu dictionaru de G. Bandi (Palermu 1857) cu o mica gramatica a lui G. Meli. Literetura siciliana este d'in cele mai antice si abundante: poeziele contempuranulu Meli suntu de o puritate si de o elegancia rara.

Dialectulu Corsicei are mai multe poezie de unu genu cu totul particularu, intre cari se deosebescu baladele numite v o c e r i. Tommaseo, Fèe, Wolf si Gregorovius au datu nisce studiiu pre interesante in acêta privintia.

Limbagiulu Sardiniei se departêza d'in celelalte prin proprietatile lui leicale si gramaticale: fundulu este curatu latinescu. Se imparte in l o g o d a n e s u si c a m p i d a n e s u. Celu d'antâiu este unu felu, de limba literaria, care nu se vorbesce nici intr'unu locu particularu; alu doilea este vorbitu mai cu sêma in provinci'a de Cagliari. Dictionarul lui Porro este d'in cele mai bune.

Intre dialectele italiane nu vomu a numarâ pre acelea cari se vorbescu de coloniele, germane, francesu, catalane, arabice, albanese si grecescu, asiadate in Itali'a. In-se lectorulu nu va uitâ pre cei 15,710 Romani ce se afla la Dignano, Valle si Rovigno in provinci'a Istriei. Unele remasitie de colonie romanesci se afla chiar in interiorulu insulei Vegiia la nisce valele, cari dupa limbagiulu de acolo se numescu P o g l i t t e. Romanii d'in Itali'a n'au nici literetura tiparita, nici vocabulare.

(Va urmâ.)

VARIETATI.

Cei mai caldurosi spriginitori ai regimului personalu, ai dinastiei lui Napoleon III., pre cum unu Walewski, St. Arnaud, Morny, Pelissier si Troplong apusera, si generalulu Niel un'a d'in cele mai eminente capacitati aderinti imperatorului si absolutismului francezu, nu intarzia a li-urma.

Nu suntemu chiamati a incununa cu lauri fruntea acestui ostenu, care nu arareori conturba prin sangerosele sale labori cursulu celu naturalu alu desvoltarii culturale umane, dar' totu-si nu potemu urma cu tacere apunerea omului, care avu unu rolu strinsu legatu de sortea imperiului alu II.

A dolfu Niel nascu in 1802 in departementulu „Haute Garonne,” calificatiunea militara si-a castigatu-o in scola politecnica, care a datu Franciei soldati eminenti. Mai tardiu merse a-si indepleni studiile in institutul ingeneriloru d'in Metiu, in anulu urmatoru fu tramisu ca locuteninte secundariu in Afric'a unde lupt'a curgea contr'a indigeniloru. La opunerea sangerosa de la Constantina, Niel a escolatu estu-modu in sciintia sa geometrica in catu fu numitu in scurtu comandante alu unui batalionu. D'aci inainte numele lui Niel devini totu mai cunoscutu. In 1849 fu numitu capu alu statului majoru pentru expeditiunea romana; elu conduse in tempu de trei septemane opunerea Romei, dupa-ce feciorii lui Ondinet fure respinsi de multe ori prin eroii voluntari condusi de Garibaldi.

Reumele lui se incepu cu erumperea resbelului orientale. In 1854 fu tramesu pre marea baltica si conduse combaterea Bomarsundului. Anulu 1859 i-incinse cu lauri noui fruntea, candu conducundu corpulu alu 4. alu armatei franceze, dovedi mare talentu in strategia. E'u decise sortea bataliei de la Solferino, respingundu cu arip'a drepta a armatei fr. pre c. Wimpffen cu armata austriaca.

Rolulu politicu alu gen. Niel urma la 19. jan. 1867, candu fu numitu ministru de resbelu; elu facu multu pentru regenerarea si organizarea armatei franc. dar' indesiertu tote, ca-ce elu, precum s'a vediatu, a fostu mai mare amicu militarismului de catu libertatii patriei sale.

*(Liga de pace.) Barbatii progresului, cele mai eminente si luminate talente ale lunei civilizate, se voru intruni preste cate-va septemane, sub cerulu liberu si seninu alu republicei elvetiane, spre a-si desvolta parerile in favorea libertatii si a pacii, si prin urmare tn contr'a tiraniei si macelariei omnesce. Salutamu aceste tendintie salutarie, inse fara a spera fericita loru realizare — de-o-cam-data.

*(Congresu slavu politicu.) Poporatiunile slave de la media-di sunt convocatu la unu congresu politicu, care se va tieni in capital'a Muntenegrului, in Cetinie, de la 18 pana la 25 augustu. Numerulu tramisiloru d'in Serbi'a, Hercegovina, Bosni'a, Banatu, Croat'a, Confiniele militare, Slavoni'a, Dalmati'a, se urca la 800. Acestu congresu provine d'in initiativa partitului, care si-a propusu a reconstitui in una singuru nationalitate diversele fractiuni a le nationalitatiloru slave de la media-di.

Partea economica

Resultatele recoltei de estimpu in diferitele parti ale Europei, dupa raporturile ce le aflamu prin diurnale, le resumeru in urmatoriele: Recolta in Belgiu si Olanda, cu privire la cantitate, este mediocre, er' in privinta calitatii este rea. Germania la nordu avu bunisiora recolta de grau, ovesulu si ordiulu au remuneratu bine sudorea cultivatoriloru, secar'a parte fu de mediu-locu parte rea. In Vestfalia productiunea graului reesi bine, teciuenele n'a lipsitu, secar'a cu privire la catime fu mediu-locia, er' dupa caletate este rea. Sasonia obtienu una recolta bunisiora. Productiunea in Bavaria, privindu catimea, fu de mediu-locu, caletatea graului si secarai este de unu gradu inferioru, er' a ordiului si ovesulu este eminente. Productiunea Franciei este mediocre atatu dupa catime catu si dupa caletate. Productiunea Angliei e favorabile. In Russia, Svedia si Galitia productiunea areta rezultate eminente.

Anuciu bibliograficu.

La stabilimentulu tipograficu alu societati Deutsch in Pest'a este sub tipariu opulu.

VOCABULARIU

italiano-Romanu, Francoso-Romanu

si

Romanu-Italiano-Francosu.

Cu trei tractate gramaticale si cu adaugerea numeloru proprie celoru mai principale.

Prelucratu de

I. L. Frollo.

Profesoru la gimnasiulu Carolu I. in Brail'a.

Tota oper'a, formandu trei volume mari, va apare in 8° mare, cu litere compacte, in 10 fascicle seu aproape, cuprindendu fia-care fasciculu cate 10 cole.

In ce-va dile va esi de sub tipariu volumulu I, adeca partea Italiano-Romana primulu opu lessicograficu pentru limba italiana in literatura romana, care va cuprinde patru fascicle, d'intre cari inse alu patru-lea va ave mai multu decu 12 cole, si asiè intregu volumulu va contienè 42-43 de cole, nu precum s'a anuntiatu 34-35 de cole.

Abonamintele pentru tote provinciile austriace se primescu la Libraria „Aigner & Rautmann n°“ (Pest'a Waitznergasse, Hôtel Nation.)

Pretulu fia-carui fasciculu va fi de 5 lei noui (2 fl. val. austr.), afara de fasciculu alu patru-lea d'in volumulu I, alu carui pretiu se va statu amesuratu numerulu coleloru.

Proprietariu si editoriu: Alesandru Romanu.

Redactoru respundietoriu interin: Ionu Porutiu.

Comunicatiunea pre calile ferate.

Table with multiple columns: Pre Lini'a Statului, Cu Trasura acelerate, Viena-Baziasiu, Baziasiu-Viena, Calea fer. de Nordu ung., Calea fer. de Sudu (amedia-di), Bud'a-Albaregale-Vien'a, Vien'a-Albaregale-Bud'a.

Table with multiple columns: Calea fer. spre Tis'a, Viena-Pest'a-Castiova, Viena-Pest'a-Aradu, Viena-Pest'a-Oradea-Mare, Castiova-Pest'a-Viena, Oradea-Mare-Pest'a-Viena, Mohaciu-Barciu, Barciu-Mohaciu.

Table with multiple columns: Cinci-Beserice, Vilani, Mohaciu sosese, Prim'a Cale ferate transilvana, Aradu-Alba-Iulia (Belgradu), Alba-Iulia-Aradu, Navigatiunea (Plutirea), Vaporele cu caletorii pleca, Vaporele acelerate pleca, Navigatiunea pre Tis'a superioare.